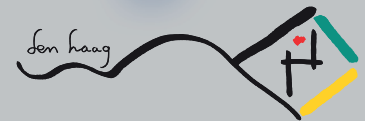

Thuis / At home in Laak

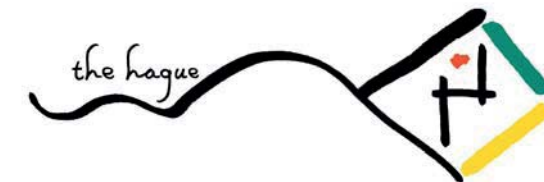
3 wandelingen / 3 walks

denhaag.com

Thuis in Laak
3 wandelingen
At home in Laak
3 walks

Lopen door Laak

Wandelen door Laak is geen standaardwandeling langs pittoreske stadsgezichten met zo her en der een leuk terras om bij te komen. Wandelen door Laak is uitwaaien en genieten van het vele water en de wolkenluchten. Wandelen door Laak is ook lopen langs de restanten van het industriële verleden van Den Haag, je proberen voor te stellen hoe het vroeger was en kijken welke nieuwe functies het gebied nu gekregen heeft: een hogeschool in plaats van fabrieken, een ballettheater in een oud kantoorgebouw. Wandelen door Laak is een wandeling door de geschiedenis van de visie op een arbeiderswijk. Waar Berlage rond 1920 portiekwoningen ontwierp in drie en vier lagen, gebouwd in smalle straten met weinig groen, kwamen er rond 1930 eengezinswoningen, en in die tijd verrezen er ook monumentale lanen met woonhuizen zoals de Gouverneurlaan. In sommige stukken is sprake van hedendaagse stadsvernieuwing, zoals rond de Hof van Heden in Spoorwijk.

Startpunt stations

Het stadsdeel Laak ligt ingeklemd tussen spoorlijnen. U kunt de wandelingen ook starten op een station:

- Wandeling 1 station Hollands Spoor
- Wandeling 2 station Moerwijk
- Wandeling 3 station Voorburg

Deze wandeling is onderdeel van het Haagse Brugproject, dat expats in contact wil brengen met de andere inwoners van Den Haag.

A Stroll Through Laak

A walk through Laak is not an ordinary tour along quaint city sights with attractive sidewalk cafés left and right to take a break. Walking through Laak means getting some good fresh air, enjoying the water all around and the Dutch cloud-filled skies. A stroll through Laak also takes you along vestiges of The Hague's industrial past, trying to picture what the old days must have been like, and discovering the area's new functions: a university of applied sciences has replaced the factories; a ballet theatre has been established in a former office building. Strolling through Laak also informs about the history of views on workers' neighbourhoods. Staircase entrance flats designed by the Dutch architect Berlage around 1920, three or four stories high, built in narrow streets with few trees, were replaced by family housing around 1930. At the same time, historical residential avenues were laid out, such as the Gouverneurlaan. Contemporary urban renewal is happening in some parts, such as around the 'Hof van Heden' in Spoorwijk.

Start at One of the Stations

The city district of Laak is hemmed in by railroad tracks. You may start your tour at either of the following three railway stations:

- Walk 1 Hollands Spoor Station
- Walk 2 Moerwijk Station
- Walk 3 Voorburg Station

This walk is part of The Hague Bridge Project, intended to bring together expats and other residents of The Hague.

Waterwegen maakten Laak

Het karakter van Laak wordt sterk bepaald door de waterwegen. Vandaag de dag is het bijna niet meer voor te stellen dat Den Haag een bloeiende havenstad is geweest. Van ca. 1350 tot 1950 was de scheepvaart dé levensader van de stad Den Haag. In 1345 kreeg Den Haag zijn aansluiting op de Delftse Vliet. In 1619 werd de grachtengordel rondom Den Haag voltooid. Den Haag was ooit de zesde binnenhavenstad van Nederland. De Vliet werd van oudsher bevaren door schepen die met mankracht of paardenkracht werden voortgetrokken vanaf de kant. Daar liep dan het jaagpad. Dat leidde naar de binnenstad waar Den Haag via grachten zoals de Prinsengracht bevoorrad werd. Het jaagpad langs de Vliet werd in 1887 bebouwd en kreeg de naam Trekweg. De ondiepe en smalle Haagse grachten bleken ontoereikend voor het toenemende scheepvaartverkeer. Daarom diende directeur Gemeentewerken ir. Isaac Anne Lindo in 1902 een totaalplan in voor havens en industrie.

Hij kon daarbij nauwelijks steunen op ideeën van anderen, omdat de gedachtevorming over industrieterreinen nog in de kinderschoenen stond. De schepen betaalden haven- en liggeld aan het havenkantoor op de hoek van de Goudriaankade en de Trekweg, uitgangspunt van alle wandelingen.

Praktisch

Wandeling 1 en 3 kun je het beste met mooi weer doen. Bij wind, regen of kou zijn er vrijwel geen gelegenheden om te schuilen of om wat te gebruiken. Voor alle drie de wandelingen geldt dat de omgeving door de week levendiger is dan in het weekend. Door de week zijn de winkels en bedrijven open en bevolken de studenten de terrassen rond de hogeschool. Wandeling 2 heeft de meeste mogelijkheden om te eten en te drinken onderweg bij de talloze snackbars van allerlei nationaliteiten. De wandelingen kunnen alle drie ook goed gefietst worden.

Waterways Created Laak

Laak's character is largely determined by its waterways. Today, it is hard to imagine that The Hague once was a flourishing port. From about 1350 to 1950, shipping was the lifeblood of the city. In 1345, The Hague was connected to the Delftse Vliet. In 1619, the ring of canals around The Hague was completed. The Hague used to be the sixth largest inner port of the Netherlands. Of time

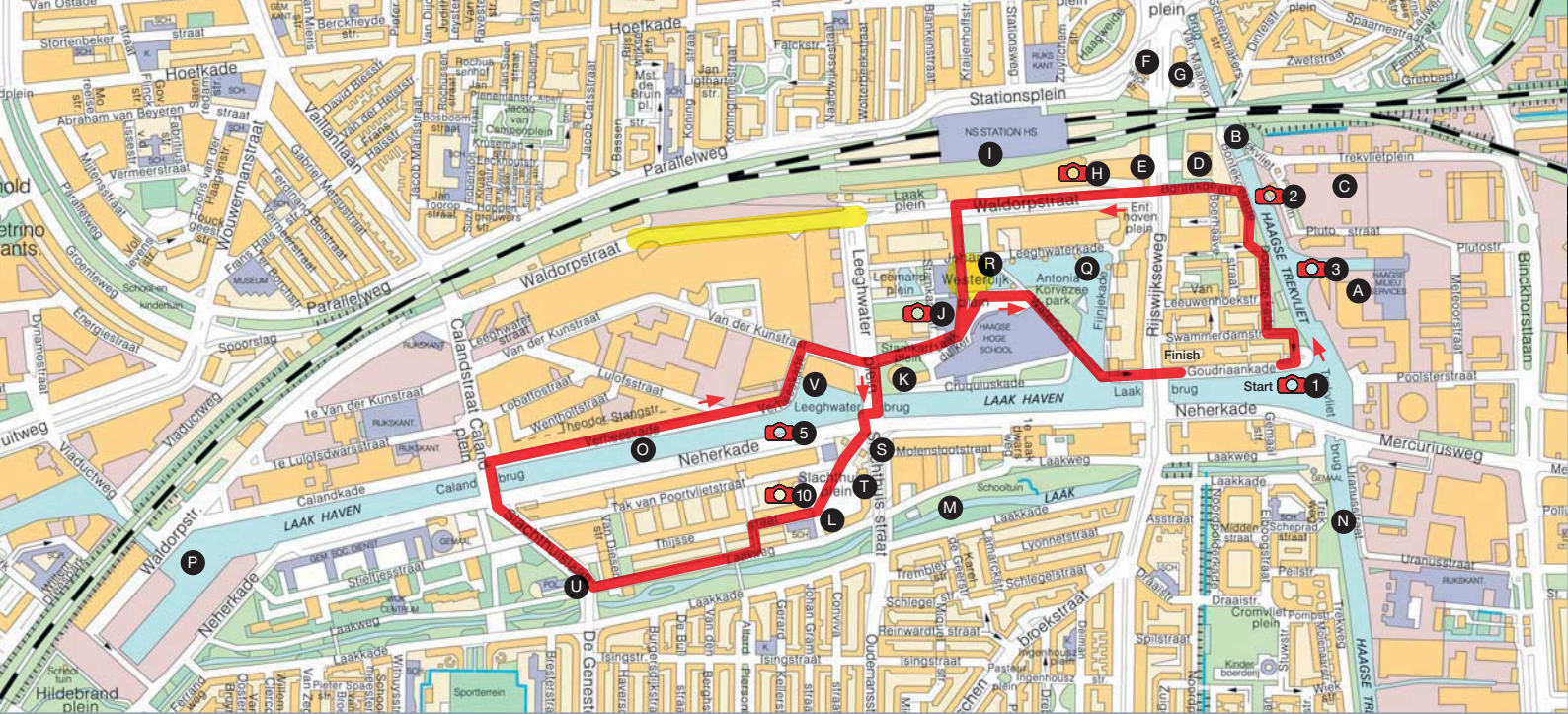
immemorial, boats navigated De Vliet, drawn along the banks of the canal by men or horses, on the towpath. The towpath led into the inner city and supplies were delivered throughout The Hague, thanks to canals like the Prinsengracht. In 1887, buildings started being constructed along the Vliet towpath, which was then named 'Trekweg' (meaning hauling path). The canals of The Hague however, were narrow and their depth was insufficient as navigation intensified. This led the municipal surveyor, engineer Isaac Anne Lindo, to come up with a comprehensive plan for ports and industries in 1902. His

ideas barely resonated and he encountered little support because at the time, industrial estates were a new concept altogether and this was an entirely new way of thinking. Ships were subject to port dues and dock charges, payable to the Harbour Master's Office located on the corner of the Goudriaankade and the Trekweg, the departure point for all three walks.

Practicalities

Walks 1 and 3 are best undertaken in good weather. There are few shelters from wind, rain and cold, and places offering refreshments are scarce. Whether you elect to do walk 1, 2 or 3, this part of the city is livelier on weekdays than on weekends. During the week, shops and businesses are open and students mill around the cafés near the university. Walk 2 offers most options for a bite and a drink along the way in one of the many multicultural snack bars. All three tours can also easily be done on bicycle.

Shopping areas

Megastores
Johanna Westerdijkplein

Landmarks

- A. Haagse Milieu Services / The Hague Environmental Service Centre
- B. IJzeren brug / The Iron Bridge
- C. Gasfabriek / The Gas Factory
- D. Spiegelpaleis / Mirror Palace
- E. PTT gebouw / PTT building, the former headquarters of the national post office
- F. Strijkijzer / Residential tower block, nicknamed 'The Iron'
- G. Brandweerflat / Apartment building called 'The Fire Brigade Flat'
- H. The Globe
- I. Station Hollands Spoor / Hollands Spoor Station
- J. Haagse Hogeschool / Hague University of Applied Sciences
- K. Ronde studentenflat / Circular student apartment building
- L. Slachthuisplein

Waterwegen en havens / Waterways and Ports

- M. Rivier Laak / The River Laak
- N. Trekvliet
- O. Laakhaven / Laak Port
- P. Petroleumhaven / Petroleum Port

Art

- Q. Park in het water, Acconci / Park in the Water, Acconci
- R. Beeld / Sculpture Johanna Westerdijkplein
- S. Mens en dier, Aart van den IJssel, 1958, Slachthuisplein / Man and animal, Aart van den IJssel, 1958, Slachthuisplein
- T. Andere beelden Slachthuisplein / Other sculptures on the Slachthuisplein
- U. Boomwortel Slachthuisstraat / Tree Root, Slachthuisstraat
- V. Elektriciteitshuisje, GriffinKommer / Little Power House, GriffinKommer

Laakhaven oost / Laakhaven west

Start Goudriaankade bij het Havenkantoor [1]. Linksaf de Bontekoekade [2] op, aan de overkant van het water uitzicht op stadserf en het milieucentrum [3] (waar ook particulieren hun grof vuil kunnen brengen). Aan het eind rechts is de oude ijzeren brug naar de gasfabriek, ga daar even kijken, loop terug en sla links de Bontekoestraat in. Rechts zie je het 'spiegelpaleis' [D], één van de eerste strakke kantoorgebouwen in Den Haag. Recht voor je zie je het TNT (voorheen PTT)-gebouw [E], rechts zie je het Strijkijzer [F] en de brandweerflat [G]. Steek de Rijswijkseweg over, rechts zie je The Globe [H]. Loop tot het station Hollands Spoor, sla daar links het Johanna Westermanplein op bij de Haagse Hogeschool [J]. Loop bij de Hogeschool rechts onder de poort door naar het Stamkartplein. Voor je zie je de ronde studentenflat. Loop links de brug over richting ingang Slachthuisplein [4]. Rechts goed zicht op de Lamel [5], de flat van Aldo Rossi. Loop over het plein richting Stadsdeelkantoor onder de overkapping door [10]. Neem de eerste zijstraat links richting groenstrook en sla rechtsaf langs het water de Laakweg op. Bij de Slachthuislaan rechts richting brug, over de brug rechtsaf de Calandkade op die overgaat in de Verheeskade. Volg het water naar links, steek de weg over richting Haagse Hogeschool, neem de fiets/voetgangersbrug Waterloop, steek de Rijswijkseweg over en u bent weer terug bij de Goudriaankade.

Start on the Goudriaankade at the Harbour Master's Office [1]. Turn left onto the Bontekoekade [2]. Across the water The Hague Environmental Service Centre [3] (where people can dispose their bulk garbage). At the end, to the right, is the old iron bridge leading up to the gas factory. Take a look and then walk back and turn left into the Bontekoestraat. On your right the 'Mirror Palace' [D], one of The Hague's first streamlined modern buildings. Straight in front of you is the TNT building [E]. On the right are 'The Iron' [F] and 'The Fire Brigade Building' [G]. Cross the Rijswijkseweg. On your right, you will see The Globe [H]. Walk to Hollands Spoor Station. There left onto the Johanna Westermanplein, the square at the foot of the Hague University of Applied Sciences [J]. From the university, turn right under the arch onto the Stamkartplein. You are now facing a circular student apartment building. Go left and cross the bridge, towards the Slachthuisplein [4]. On the right the 'Lamella' [5], an apartment building by Aldo Rossi. Cross the square towards the municipal district office, walking under the arcade [10]. Take the first street on your left towards a patch of green and turn right along the water onto the Laakweg. At the Slachthuislaan, take a right and head towards the bridge. Over the bridge, take a right onto Calandkade, which becomes Verheeskade. Follow the water to the left, cross the street towards the university. Cross the pedestrian/ bicycle bridge called Waterloop. Cross the Rijswijkseweg and you are back on Goudriaankade.

9

Geschiedenis

De geschiedenis van dit stadsdeel heeft alles te maken met de industrialisatie die vanaf 1880 echt begon. Het vreemde is, dat de schilders van de Haagse School in die tijd de idylle van het onbedorven polderlandschap bleven weergeven [6], zoals dit Gezicht op de Vliet van J.H. Weissenbruch. Het eerste Haagse station (het huidige Hollands Spoor) werd in 1843 gebouwd. Rond 1880 kwamen de weilanden in bezit van particuliere bouwondernemers die hofjeswoningen bouwden voor de Haagse arbeidersbevolking. De hofjes werden commercieel gebouwd en werden naar hun exploitanten genoemd, zoals het Hofje van Roest. In 1887 verleende de Gemeente vergunning aan de gebroeders van der Boon (respectievelijk timmerman en drogist) om drie straten aan te leggen tussen de Rijswijkseweg en het jaagpad langs de Vliet. Deze straten waren bedoeld voor de hogere inkomens en werden genoemd naar geleerden, zoals Boerhaave, Swammerdam en Antonie van Leeuwenhoek. Rond 1890 verrees het Schipperskwartier [2 en 7]. Deze wijk is in de jaren 1970/1980 vrijwel geheel vernieuwd. Waar de gemeente een industriële bestemming voor ogen had, is door bewonersprotesten van dit 'vergeten dorp' bereikt dat er de huidige woningbouw kwam. De wijk achter het Slachthuis [4] is in die tijd ontworpen door de Italiaanse architect Aldo Rossi, ook de bedenker van de imposante flat De Lamel [5] aan de Neherkade.

2

History

The history of this part of the city is closely linked to industrialisation, which picked up speed in 1880. Oddly, at the time, painters from the Hague School continued to paint the idyllic, unspoiled landscape of the polders [6], like the 'View of the Vliet' by J.H. Weissenbruch. The Hague's first railway station (the present-day 'Hollands Spoor') was built in 1843. Around 1880, private real estate developers began buying entire fields and building courtyard homes for the workers. The courtyards were built with a commercial purpose and were named after their administrators, such as the 'Hofje van Roest.' In 1887, the municipality gave the Van der Boon brothers (a carpenter and a pharmacist) permission to build three streets between the Rijswijkseweg and the hauling path along the Vliet. These streets, meant to attract residents with higher incomes, were named after scholars like Boerhaave, Swammerdam and Antonie van Leeuwenhoek. Around 1890, the 'captains' quarter' was built [2 and 7]. This neighbourhood was almost entirely revamped during the seventies and eighties. Whereas the municipality had wanted to turn it into an industrial estate, residents of this 'forgotten village' voiced their protest and were able to ensure that it remained a residential area, sparing the buildings which still stand there today. The neighbourhood behind the Slaughter House [4] was outlined in this period by the Italian architect Aldo Rossi, who is also the author of the impressive apartment building called 'The Lamella' [5] on the Neherkade.

7

H

Industrie

Lindo ontwierp in 1902 een van de eerste industrieterreinen. Omdat de uitgifte van grond niet snel genoeg ging werden er in 1912 zelfs brochures [8] voor gemaakt (naar Duits voorbeeld). Heel modern was het taxibedrijf ATAM dat zich hier in 1913 vestigde. Verder waren er beurtschippers, brandstoffengroothandels zoals Shell, de Coöperatieve Wasscherij [9], bakkerij Hus, Rademakers Cacao- en chocoladefabriek die o.a de Haagse Hopjes fabriceerde, metaalbewerkingsbedrijven, de Sierkan, bakkerij Hus, en een hondenbrokjesfabriek die Felix en Bonzo maakte (met oud brood van Hus als grondstof).

Horeca en winkels

De meeste horeca in dit gebied zit rond de Haagse Hogeschool [J]. Door de week worden cafés en terrassen bevolkt door studenten, in het weekend is het gebied nogal verlaten. Verder bestaat de horeca uit kleine snackbars [10] en koffietenten. Een groot winkelcentrum is de Megastores. The Globe [H] is een buitensportcentrum met een klimmuur waar je alle aankopen eerst kunt testen.

Onderwijs

De Haagse Hogeschool [J] is een van de twee Haagse HBO-instellingen met 170 verschillende opleidingen op bachelor- en masterniveau, ook Engelstalig, en zo'n 5000 studenten van diverse afkomst en nationaliteiten.

J

10

Industry

In 1902, Lindo designed one of the first industrial estates. In 1912, brochures were published (following the German example) because land was not granted fast enough [8]. The ATAM taxi company that was established here in 1913 was considered very modern indeed. Also to be found here were bargemen, wholesale traders in fuels, like Shell, the Cooperative Laundry Service [9], Bakery Hus, Rademakers cocoa and chocolate factory which manufactured Haagse Hopjes, among other sweets, metal processing businesses, milk factory De Sierkan, and a dog biscuit factory which manufactured Felix and Bonzo (using stale bread from the Hus Bakery as its basic ingredient).

Restaurants and Shops

Most restaurants in the area are located near the university [J]. On weekdays, lunchrooms and sidewalk cafés are bustling with students. During the weekend the place is generally deserted. Small snack bars [10] and cafeterias provide further catering. Megastores is a large shopping mall. The Globe [H] is an outdoor sports centre with a climbing wall, where you can test any product you are considering purchasing before you actually buy it.

Education

The Hague University of Applied Sciences [J] is one of The Hague's two institutions for higher education. It offers 170 different courses at bachelor and master level, partly in English, and enrolls approximately 5000 students from different backgrounds and nationalities.

5

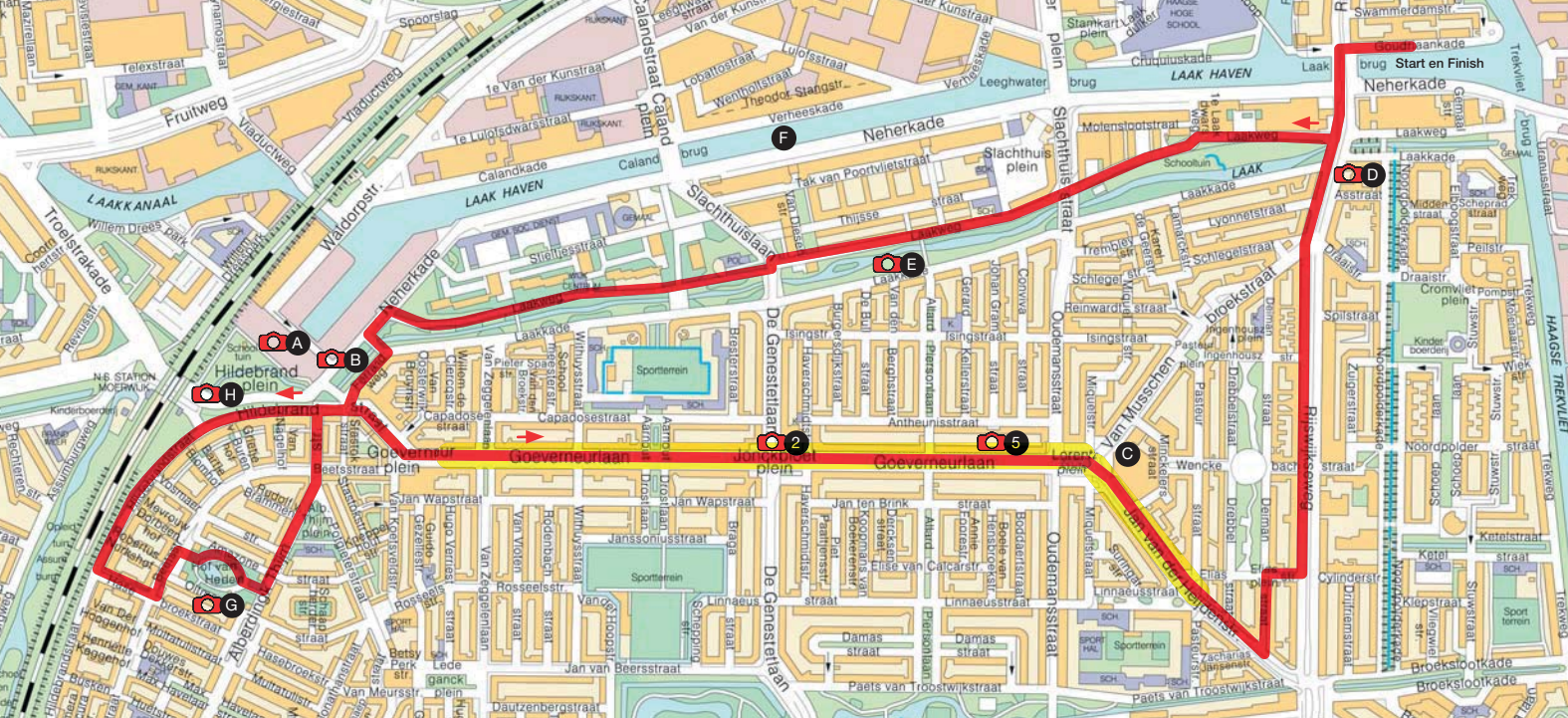
4

8

9

Shopping areas ▬

Gouverneurlaan
Lorentzplein
Jan van der Heijdenstraat

Landmarks ●

- A. Brandweerkazerne / Fire Station
- B. Theater Pierrot / Pierrot Theatre
- C. Voormalig Rembrandttheater / Former Rembrandt Theatre
- D. HTO (Haags Tehuis voor Ongehuwden) / The Hague Home for Unwed Men

Waterwegen en havens ●

- E. Laak
- F. Laakhaven

Art ●

- G. Hof van Heden / Garden of Today (Dutch pun on Garden of Eden)
- H. Sculptuur van / Sculpture by Dora Dolz, 2005

Spoorwijk / Laakkwartier

Start Goudriaankade, linksaf Rijswijkseweg op, brug over Laakhaven, je ziet schuin links het HTO [D], rechtsaf op Laakweg, volg paadje door plantsoen langs riviertje Laak [E], Slachthuisstraat oversteken, Slachthuislaan oversteken tot aan de Neherkade, sla daar linksaf, je ziet de brandweerkazerne [A], weer links over de brug, dan rechts, (je ziet theater Pierrot [B] op de Ferrandweg), ga rechtsaf de Hildebrandstraat in en volg het ronde blok huizen. Kijk naar de sculpturen van Dora Dolz [H] Links af de Hasebroekstraat in, links af de Beetsstraat in sla rechtsaf de Hof van Heden in [G], rond de vijver, eruit aan de tegenovergestelde kant, sla linksaf de Alberdingk Thijmstraat in tot aan Gouverneurplein, sla rechts Gouverneurlaan op. Op het Jonckbloetplein is links restaurant Van Harte en de sollicitatiekledingwinkel [2], rechts zit de weggeefwinkel. Doorlopen over de Gouverneurlaan, veel winkels en restaurants. Bij Lorenzplein schuin naar rechts (de Albert Heijn was vroeger Rembrandttheater) [C] rechtsaf de Jan van der Heijdestraat in, linksaf de Rijswijkse weg op. Over de Rijswijkseweg brug over, op de Goudriaankade rechtsaf.

Start on the Goudriaankade. Turn left onto the Rijswijkseweg. Cross the bridge over Laakhaven. Left The Hague Home for Unwed Men [D]. Go right on the Laakweg. Follow the path through a public garden along the river Laak [E]. Cross the Slachthuisstraat, then the Slachthuislaan and when you reach the Neherkade, take a left. There, you will see the fire station [A]. Take another left, across the bridge, then turn right (you will see the Pierrot Theatre [B] on the Ferrandweg). Turn right onto the Hildebrandstraat and follow the rounded block of homes with sculptures by Dora Dolz [H]. Turn left into the Hasebroekstraat, go left into the Beetsstraat and take a right, leading you to the Hof van Heden [G]. Walk around the pond, then exit the courtyard on the opposite side. Turn left onto the Alberdingk Thijmstraat and follow that street until you reach the Gouverneurplein. Turn right onto the Gouverneurlaan. In the left corner of the square called Jonckbloetplein is a restaurant called Van Harte, as well as a shop selling suits for job interviews [2]. On the right is the so-called give-away shop. Continue walking along the Gouverneurlaan, passing by many shops and restaurants. At the Lorenzplein, take a diagonal right (the Albert Heijn housed in the former Rembrandt theatre) [C]. Take a right onto the Jan van der Heijdestraat, then left onto the Rijswijkseweg. Across the Rijswijkseweg, cross the bridge, then turn right on the Goudriaankade.

G

3

Geschiedenis

Spoorwijk is grotendeels rond 1930 gebouwd, het was de tweede wijk waar op grote schaal sociale woningbouw werd toegepast. Er werden veel eengezinswoningen [3] gebouwd, met een ruime opzet en veel groen, voor die tijd was dat zeer vernieuwend. Om dit mogelijk te kunnen maken, verlaagde de gemeente de grondprijzen, wat veel protest opleverde: arbeiderswoningen op de duurste grond!

Stadsvernieuwing

In de jaren zeventig werd actie gevoerd om de huren laag te houden [4]. Delen van Spoorwijk werden toen gesloopt en zijn inmiddels vervangen door nieuwbouw, waarbij er ook een nieuw park werd aangelegd, de Hof van Heden [G].

4

History

Spoorwijk was built largely around 1930. It was the second neighbourhood where construction of public housing took place on a large scale. Many single family homes [3] were built, well spaced and abundantly surrounded by trees, which was highly innovative in those days. In order to make this possible, the municipality lowered land prices, which caused a good deal of protest: workers' homes stood on the most expensive land!

Urban Renewal

In the seventies, public demonstrations took place in order to keep rents low [4]. Parts of Spoorwijk were then demolished and have been replaced by new buildings, as well as a new park, the Van Heden Courtyard ('Hof van Heden') [G].

5

Horeca en winkels

Langs de monumentale Gouverneurlaan [5] zijn veel snackbars, kleine restaurantjes en winkels van allerlei nationaliteiten, zoals de winkel met Bulgaarse levensmiddelen, talloze Surinaamse, Turkse en Marokkaanse winkels en snackbars, een Franse bakker, sportvissersbenodigheden, een Poolse kapper annex zonnestudio. Ook zijn er allerlei sociale activerings-projecten zoals het Van Harte restaurant, waar je goedkoop kunt eten, de sollicitatiekledingwinkel [2] waar werklozen gratis kleding en kledingadviezen kunnen krijgen, en de weggeefwinkel waar de allerarmsten gratis spullen kunnen komen halen.

Natuur en water

De Laak [E] is een oud veenriviertje dat door de wijk loopt. Ze is onderdeel van de ecologische verbindingzone, de Laakzone, die aansluit op de Erasmuszone. Het natuurlijke slingerende verloop van het riviertje is versterkt en op de oevers zijn uitstapplaatsen voor dieren gemaakt. De beplanting wordt niet vaker dan één keer per jaar gemaaid, zodat er een grote variatie in waterplanten kan ontstaan. Aan één zijde van de Laak zijn glooiende oevers. De oeverplanten verbeteren de waterkwaliteit door hun filterende werking. De geleidelijke overgang van droog naar nat zorgt voor een gevarieerde begroeiing. Om te voorkomen dat er vuil water vanuit het riool in de Laak terechtkomt, is er een bergbezinkbassin onder de grond aangelegd dat het vuile water als eerste opvangt.

2

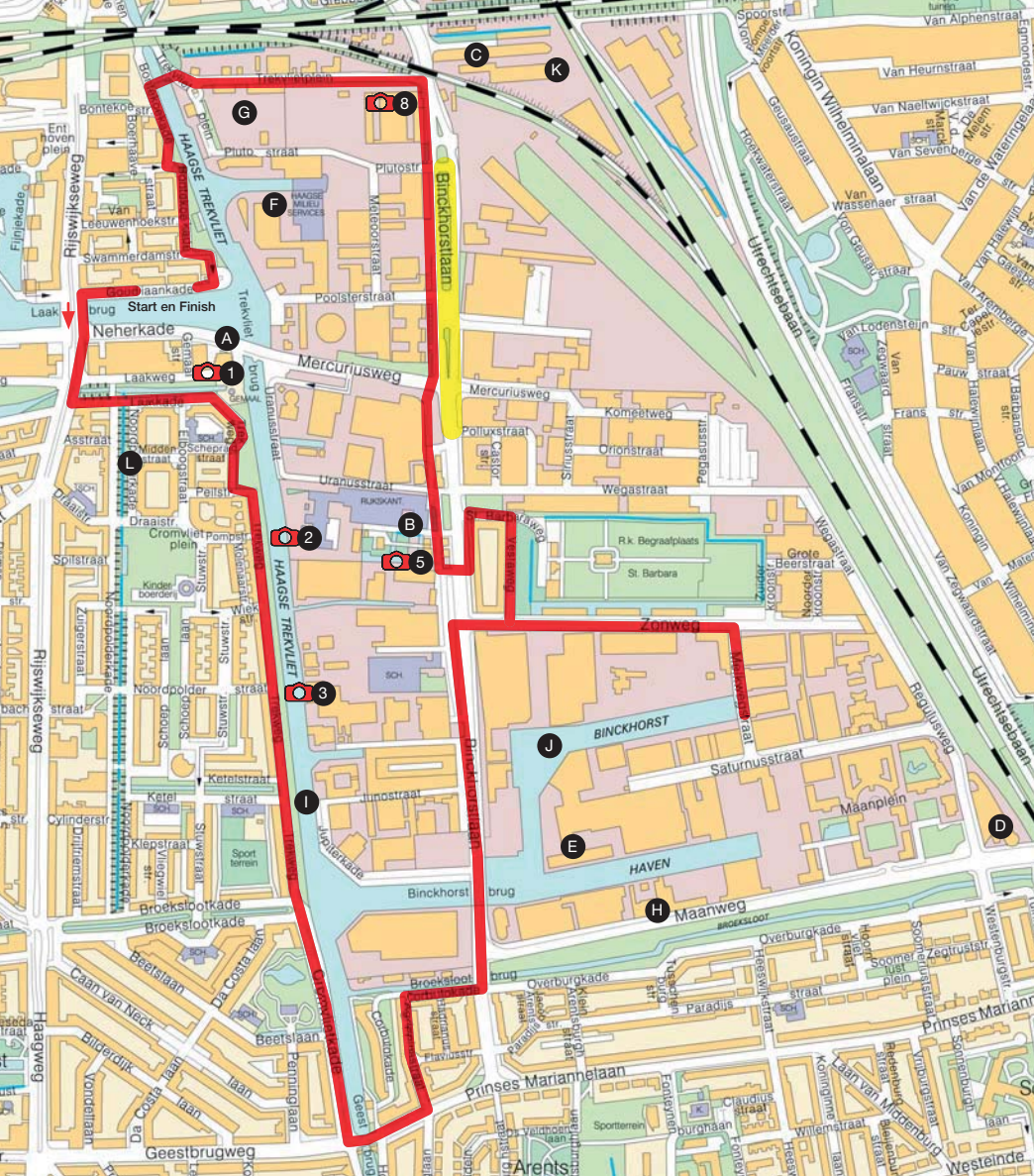
Restaurants and Shops

Along the monumental Gouverneurlaan [5], you will encounter many snack bars, small restaurants and shops of all nationalities, such as the Bulgarian drugstore, countless Surinamese, Turkish and Moroccan shops and snack bars, a French bakery, a fishing gear store, a Polish hairdresser annex tanning studio. All kinds of projects stimulating social activation are to be found here, like the Van Harte restaurant offering a cheap meal, the shop with suits for job interviews [2], where clothes and dressing advice are offered free of cost to the unemployed, and the give-away shop where the most destitute can pick up whatever they need for free.

Nature and water

The Laak [E] is an old peat stream which runs through the neighbourhood. It is part of the ecological connection zone, the Laak zone, fringing on the Erasmus zone. The natural meandering path of the stream has been fortified and along the banks, watering places for animals have been created. Vegetation is mowed just once a year, allowing a great variety of water plants to grow there. On one side, the river Laak borders on gently sloping banks. The berm grasses filter the water, thereby improving its quality. The gradual transition from dry to wet makes for a varied overgrowth. To prevent polluted sewerage water from contaminating the Laak River, an underground storage-settling tank was constructed, which catches wastewater before it seeps away.

Shopping areas

Binckhorstlaan (Tapijtwinkels, keukenstudio's, doe het zelf, auto's en alles voor uw auto) / Binckhorstlaan (carpet shops, kitchen studios, DIYs, automobiles and car accessories)

Landmarks

- A. Molen / Windmill
- B. Kasteel / Castle
- C. Binck 36
- D. International Criminal Court
- E. Caballerofabriek / Caballero Factory
- F. Haagse Milieu Services
- G. Gasfabriek restant / Remains of the Gas Factory
- H. Hoofdkantoor HTM / Head Office of The Hague Tram Company

Waterwegen en havens

- I. Haagse Trekvliet
- J. Binckhorsthaven / Binckhorst port

Art

- K. Theater Korzo5H00G
- L. Echte ruzie / Marital Dispute, Jo Klingers, 1968, Noordpolderkade

Start Goudriaankade, naar links de Laakbrug over. Weer naar links de rechterkant van de Laakkade op richting molen [A], rechtsaf het voetpad langs de Trekweg langs Trekvliet [I] (kijk even naar links onder de Binckhorstbrug door naar de Binckhorsthaven en de milieuservice [F]. Aan de overkant zie je ongeveer halverwege aan de overkant van het water scheepswerf de Haas [I] en roeivereniging de Laak. Aan het eind links de Geestbrug over, eerste straat links (de Agrippinastraat) in, rechtsaf op de Corbulokade. Loop bij de stoplichten rechtuit de Maanweg op. Ga linksaf het benzinstation binnen en loop door tot aan het water, tegenover je aan de overkant van het water zie je een indrukwekkend uitzicht van kranen met zand en grind e.d. Ga terug naar de Maanweg, terug naar de Binckhorstlaan en loop die op. Op de brug uitzicht op de Caballerofabriek [E]. Sla even rechtsaf de Sint Barbaraweg af naar begraafplaats Sint Barbara, dan weer terug Binckhorstlaan over schuin naar links, ingang kasteel [B], even kijken, Binckhorstlaan naar links verder volgen, langs McDonalds. Halverwege is links een uitzicht op het stadserf. Je komt bij een viaduct waar je rechts Binck 36 [C] ziet. Het straatje links met veel autosloperijen heet Trekvlietplein [2], sla dat in. Aan het eind links zie je het terrein van de gasfabriek [G]. Steek de boogbrug over naar de Bontekoekade en ga links terug naar het beginpunt op de Goudriaankade.

Start on the Goudriaankade. Go left across the Laak bridge. Take another left onto the right side of the Laakkade, in the direction of the windmill [A]. Turn right and follow the footpath (hauling path along the Trekvliet [I]. (Take a peek to your left under the Binckhorst bridge for a glimpse of the Binckhorst port and The Hague Environmental Service Centre [F]. Across the water, on the opposite bank, about halfway, you will see 'De Haas' shipyard [I] and the Laak rowing club. At the end, turn left and cross the bridge called Geestbrug. Take the first street on your left (Agrippinastraat). Turn right on the Corbulokade. At the stoplights, go straight onto the Maanweg. Turn left towards the gas station and cross through it towards the water. On the opposite side of the water, you have an impressive view of cranes, sand and gravel. Walk back to the Maanweg, then back to the Binckhorstlaan and walk along the Binckhorstlaan. The bridge affords a good view of the Caballero Factory [E]. Take a side hop to the right onto the Sint Barbaraweg to the Saint Barbara Cemetery. Then go back to the Binckhorstlaan, cross it diagonally to the left, where you will encounter the entrance to the castle [B]. Then continue to the left on the Binckhorstlaan, passing by McDonalds. Halfway, on your left, you have a view of the environmental service. When you reach the fly-over, you will see Binck 36 [C] on your right. Take the little road on the left, called the Trekvlietplein [2], which hosts numerous car cemeteries. At the end of that road, on the left, are the premises of the Gas Factory [G]. Cross the footbridge to the Bontekoekade and go left, back to the starting point on the Goudriaankade.

Noordpolderbuurt / Binckhorst

Geschiedenis

Binckhorst

De naam van deze wijk komt van het kasteel de Binckhorst [B] (kern uit 1570) dat in de gelijknamige polder stond. In het kasteel is nu een kliniek voor plastische chirurgie gevestigd. Pas begin twintigste eeuw kwam er industrie, zoals de Gemeentelijke Gasfabriek [G]. Vreemd genoeg werd er in dit industriegebied ook een grote katholieke begraafplaats aangelegd, Sint Barbara. Na 1945 werden er rond de havens veel gebouwen voor industriële doeleinden neergezet. Tegenwoordig wordt een deel van die gebouwen voor culturele doeleinden gebruikt, zoals de voormalige Caballerofabriek [E] waar jonge creatieve ondernemers gevestigd zijn, en Binck 36 [C], het voormalige PTT kantoor, waar nu allerlei culturele activiteiten plaatsvinden en waar theater Korzo5HOOG [K] is gevestigd.

Molenwijk (Laak Noord)

De woningwet uit 1901 bepaalde dat elke gemeente met meer dan 10.000 inwoners een uitbreidingsplan moest maken. Den Haag liet

History

Binckhorst

The neighbourhood owes its name to the Binckhorst Castle [B] (whose structure dates back to 1570), which stood in a polder bearing the same name. The castle is now home to a clinic for plastic surgery. It was only towards the early twentieth century that industry started to appear here, like the Municipal Gas Factory [G]. A large Catholic cemetery, named Saint Barbara, was planned in the middle of this industrial area. After 1945, many industrial buildings were raised around the ports. Nowadays, some of these buildings are being used for cultural purposes, such as the former Caballero Factory [E], where young, creative entrepreneurs have established their businesses, and Binck 36 [C], a former office, where all sorts of cultural activities take place and which hosts the Korzo5hoog Theatre [K].

Molenwijk (Northern Part of Laak)

The 1901 Housing Act determined that every municipality with a population of over 10,000 was obliged to have an expansion plan. The Hague commissioned the architect Berlage to create this plan. His outline of Molenwijk marks the beginning of public housing in

dat door architect Berlage doen. Zijn ontwerp van Molenwijk is het begin van de sociale woningbouw in Den Haag. Hij bouwde portiekwoningen van drie en vier lagen en poortwoningen [3], in smalle straten met weinig groen. Warm water of douches waren er niet, men kon naar het badhuis in het HTO, (Haags Tehuis voor Onbehuisden) dat in 1925 gesticht was.

Winkels en restaurants

Op de Binckhorst vind je alles voor je auto: van autopaleizen [4] tot autoslopers [5]. Ook zijn er grote winkels voor woninginrichting en doe het zelf. De horeca bestaat uit snackbars, die alleen op werkdagen geopend zijn [6].

Industrie

Indrukwekkend is de grind en betonoverslag aan de Binckhorsthaven [zie omslag]. En er zit nog de laatste scheepswerf van Den Haag, jachtwerf de Haas [1]. Verder is er nog een verf fabriek, een atelier waar decors voor het Nationaal Toneel geschilderd worden en allerlei kleinere bedrijven.

Sport

De deftige roeivereniging De Laak (opgericht in 1912) zit ingeklemd tussen de autosloperijen en de jachtwerf.

The Hague. He built staircase entrance flats, three or four stories high, as well as homes above archways, [3], in narrow streets with few trees. There was no warm water, nor were there showers, but the bathing house in The Hague Shelter for the Homeless, established in 1925, was open to the public.

Shops and Restaurants

The Binckhorst offers just about everything for your automobile: from showrooms [4] to car cemeteries [5]. A number of large furniture shops and do-it-yourself shops are also located here. Restaurants are limited to snack bars, which are open on weekdays only [6].

Industry

The gravel and concrete transfer location in the Binckhorst port are impressive [see cover page]. The last shipyard of The Hague is located here, as well as the yacht wharf 'De Haas' [1]. This area further hosts a paint factory, a studio where stage sceneries for the National Theatre are made as well as all kinds of small businesses.

Sports

The distinguished Laak rowing club (set up in 1912) is squeezed in between the car cemeteries and the yacht wharf.

Fotoverantwoording historisch beeld:

Pagina 4 en 5

Rijswijkseweg, het hofje van Fr. Roest tussen Rijswijkseweg en Trekweg; op de achtergrond de gasfabriek

Wandeling 1

2. Bontekoekade (ten tijde van de foto Trekweg) ca. 1902
6. Strandgezicht, J.H. Weissenbruch 1887, olieverf, Gemeentemuseum Den Haag
9. Waldorpstraat nrs. 276-278, personeel van de 'Coöp. Volkswasserij' ca. 1925
9. Waldorpstraat nrs. 276-278, 'de Coöperatieve Volkswasserij' ca. 1925
7. Vermoedelijk Boerhaavestraat in het 'Vergeten Dorp' (achter de Rijswijkseweg) ca. 1980, foto R. de Hilster
4. Slachthuisplein, Gemeentelijk Slachthuis, exterieur ca. 1913
8. Tekening van G.J. Palthe rond 1920 voor het Grondbedrijf

Wandeling 2

- D. Rijswijkseweg, Het Haags Tehuis voor ongehuwden, ca. 1920
3. Max Havelaarstraat 1977
4. Bewoners van Spoorwijk bezetten de gang bij de burgemeesterskamer in het stadhuis Burgemeester de Monchyplein om o.a. een wijk- en dienstencentrum, een bibliotheek, een verzorgingstehuis en een wijkhuismeester af te dwingen 1981 foto R. de Hilster

Wandeling 3

- G. Gasfabriek aan de Trekweg; Gels, oost indische inkt
4. Cromvlietplein met de ingang van de Stortstraat, 1981 foto Jan Stegeman
5. Auto Palace Binckhorstlaan 312-318, 1952

7. Kees Kroesemeijer, van NV Pametex (autopersbedrijf), 1971
- G. Trekvlietplein, zeefdruk Frans de Leef, 2005

binnenkant omslag

Havenkantoor, tekening architect

A.A. Schadee, 1900

reclame voor Bonzo/Felix, jaren 1940

Photography and Historical Images:

Pages 4 and 5

Rijswijkseweg, Van Roest Courtyard, between the Rijswijkseweg and the Trekweg; with the Gas Factory in the background

Walk 1

2. Bontekoekade (at the time of the photograph Trekweg) around 1902
6. View of the beach , J.H. Weissenbruch 1887, oil painting, Gemeentemuseum The Hague
9. Waldorpstraat 276-278, staff working at the Cooperative Laundry Service, around 1925
9. Waldorpstraat 276-278, the Cooperative Laundry Service, around 1925.
7. Presumably the Boerhaavestraat in the 'Forgotten Village' (behind the Rijswijkseweg) around 1980, photograph R. de Hilster
4. Slaughter House Square Municipal Slaughter House, outer walls dating from around 1913
8. Drawing G.J. Palthe ca. 1920 for the Grondbedrijf

Walk 2

- D. Rijswijkseweg, The Hague Home for Unwed Men, around 1920
3. Max Havelaarstraat 1977
4. Inhabitants of Spoorwijk occupy the

corridor in front of the Mayor's office in the Town Hall on the Burgemeester de Monchyplein, demanding among other things, a community centre, a library, a nursing home and a neighbourhood caretaker. 1981, Photograph R. de Hilster

Walk 3

- G. Gas Factory on the Trekweg; Gels, East Indian ink
3. Cromvlietplein with the entrance of the Stortstraat, 1981, photograph Jan Stegeman
4. Car Showroom, Binckhorstlaan 312-318, 1952
5. Kees Kroesemeijer, from NV Pametex (car crushing company), 1971
2. Trekvlietplein, Silk screen print by Frans de Leef, 2005

inside cover

Harbour office,

drawing architect A.A. Schadee, 1900

Advertisement Bonzo/Felix, ca. 1940

Colophon / Colofon

Published by / uitgave van:
Gemeente Den Haag

Concept: Mariët Herlé, de Overkoming, Den Haag
Graphic Design, photography and maps / Grafisch ontwerp, fotografie en kaarten: Jelle Hellinga, Den Haag
Text walk / tekst wandeling: Mariët Herlé
Translation / vertaling: Anne Paret

Historic images / historisch beeld:

Gemeentearchief Den Haag

Basic maps / basiskaarten:

DSO Gemeente Den Haag

Print: Virtual Printer

